CELÂL ÇELEBİ

90 yaşına bir buçuq ay yetmezden, Aqmescitte, Çoban-Töpe (Maryino-2) mikrorayonda, Qırımğa soñki kere avdet olunğan soñ yaşağan Milliy areketimizniñ körümli vekili Celâl Smedlâ oğlu ÇELEBİ vefat etti.

Onıñ Qırım içün küreş yolu özüne has oldı. O, bu küreşte özüni çoq bilgili, cesürli, zorluqlar-taqipler ögünde bükülmege istemegen, israrlı, atta, keskin, inat insan olaraq körsetti.

Celâl ağa 1933 s. 6-martta Kefe şeerinde, ana taraftan tamırları Bulgakovlar sülâlesinden olğan qorantada doğdı. 1944 s. kütleviy sürgün cinayeti onıñ azalarını Qırımdan bayağı şimalge – Yaroslavl vilâyetiniñ bir köşesine bıraqtı. Büyükler, ösmürler mında dağ kesmekte çalıştılar.

Eki yıldan soñ Smedlâ ağanıñ büyük ailesi Fergana vilâyetiniñ Rişan qasabasına köçti. Celâl ağa mında 1954 s. mektepni bitirdi. Soñra o, Taşkent irrigatsiya ve köy hocalığınıñ mehanizmleştirmek müendisler institutına kirdi. Aliy oquv yurtunı bitirgen soñ Taşkentteki yiri leyihalar institutlarında çalıştı.

Milliy areketke oquv-studentlik vaqtında qoşulğan Celâl ağa öz faalliginen repressiv qurumlar hadimleriniñ diqqatını celp etti. Birinci sefer o, 1956 s. yaqalanğan edi. 1967 senesi onıñ üzerinde olıp keçken mahkeme Celâl ÇELEBİ'ni uç yılğa azatlıqtan marum etmek qararını çıqardı.

1976 senesi o, Qırımğa ilk avdet oldı. Mında oña nisbeten taqipler toqtamadı: "pasport rejimini bozğanı içün" onı bir qaç kere – 15 künden 1 yılğace – apis müddetine üküm etken ediler.

Qarasuvbazar rayonındaki Töben-Saray (bugünki sahte adı Krivtsovo) köyünde satın alğan evini ve mülküni akimiyet çekip aldı.

Celâl ÇELEBİ'ni Qırımdan tışqa çıqarmaq aqqında bir qaç kere qararlar alındı ve olar becerildi. Qırımtatar halqı misilsiz aşalav-diskriminatsiyağa ve akimiyet zulumına oğratılğanı sebebinden o, defalarca açlıq ilân eken edi.

Onıñ, bu itirazlar sırasında 1989 s. Qırım Yuqarı Şurası yanında töşek töşep ve gece-kündüz mında bulunıp, milliy devletçiligimiz tiklenmesini talabınen bir aydan ziyade açlıq tutqanını mıtlaq añmalıdır.

1984 senesinden başlap, çoq yıllar devamında Celâl ağa Qırımnıñ toponimiyasınen oğraştı. Hususan, 1990-2010 ss. o, Franko adına cumhuriyet kütüphanesine, deyerli, işke barğan kibi, muntazam sürette qatnap, bu mevzunı namlı alimler seviyesinde ögrendi, menimsedi, qıymetli malzemeler topladı. Bu araştırmalarınıñ belli bir qısımını alim-ülkeşınas maqaleler şekilinde "Qasevet" mecmuasında ve "Qırım" gazetinde bastırdı.

Neticede, 2007 C. ÇELEBİ'niñ "Baştan yazı. İstoriçeskaya toponimiya Krıma" serlevalı tetqiqatnıñ Or-Qapu rayonındaki tarihiy adlar aqqında birinci qısımı derc etilgen edi.

Ondan soñ onıñ ğayet emiyetli ve mündericeli "Yazık zemli. İstoriçeskaya toponimiya Krıma. Slovar-spravoçnik"niñ biri-biri artından dört salmaqlı cıltı dünya yüzüni kördi.

Qayd etmeli ki, bu qocaman işlerni Celâl ağa közleri pek zayıf, deyerli, soqur alda, maddiy ve maişiy ceetten çoq sıñırlı ve zor şaraitte bulunıp becerdi. Çünki ğururlı em ince tabiatlı, talapçan insan olaraq cemaat tarafından çoq yardımlarını red ete edi.

Celâl ağa ÇELEBİ vefat etkeni munasebetinen onıñ cümle yaqınlarına teren taziye bildirip, baş sağlığı tileymiz.

Allah rahmet eylesin!

Qırımtatar Milliy Meclisi
Bütündünya Qırımtatar Kongressiniñ icra idaresi